

Zivalk inače bio sklon u *Večernjoj školi*, nemaju pristupa, i kao da se zdržuju u vrelom žaru neke »alhemiske peći«, na žrtveniku oko kojeg pesnik obredno posluje, pri čemu su upravo svet, reč i delo same žrtve. To je polifonija koju sam nagovestio ranije i u kojoj kontrapunktiraju najheterogeniji »tonovi« na leštveci koju pokriva gnomsko kazivanje. U tom *gnomonu* figurativno se upisuju sve što taj termin može da znači i što dimenzionira prostor prepoznatljivog Zivlakovog pesništva: paralelogram komplementaran trouglu, kazaljka sunačnog sata, uglomer, zatim proricanje ili onaj koji sumiči čuda, koji pokazuje čas, kao i onaj mali zemni duh koji, prema Talmudu i kabalističkom učenju, pokazuje gde se ispod tla krije blago. Matematičko, gataličko i ono što izvire iz motiva vremena, i eto figura »tronča« i »čekrka«, reči koje su se našle u naslovima. Konačno, tu je i onaj zloduh sveta koji nas, umesto darivanja, lišava blaga, propušta pustom svetu, ili »svetu bez duše i jezika«, o čemu je govorio Miodrag Radović, kritičar koji je umeo da duboko sagleda bit Zivlakovog poetskog pokušaja u njegovim najnovijim verzijama. Ukratko, sve nabrojane momente iz figurativnog

okružja *gnomskog* posredno ili neposredno otkrivaju ove pesme, pretaču ih jedne u druge, stvarajući nove, da bi, konačno, svaka od pesama postala svojevrsna epifanija.

Od tačke da tačke u stihovima, Zivlakovo pisanje *igra* reči i svet kao »reč koju nećeš izgovoriti«, i zato je svet gori »no smrt«. Interpunktacija u Zivlakovim psmama nije da bi odobrila neku sintakšičku celinu, nego da bi ih parataksisrala, stavila jedne pored drugih, u život i lakom sroku zeva jezik i sylaka sveta. U tom sroku, s druge strane, susrećemo se s nečim što doista, za samim pesnikom, valja nazvati »fantastika reči«. Pesnik nije poput pripovedača fantastičar priče, nego fantastičar reči. I time je krug zatvoren, u gnomskom pesniku kakav je Jovan Zivlak spajaju se, od pesme do pesme, od »gutljaja do gutljaja«, mimikrijski i produktivni zanos pisanja i fantastika reči o kojoj »odlučuje onaj koji piše«. S jedne strane čekrk je taj koji piše, a druge – »onaj koji potpisuje«. To su dvojica. Između njih, na trošnuš, sedi neko nevidljiv; između njih nateže čekrk neko treći. O tom trećem i nevidljivom govore nam najznačajnije Zivlakove pesme.

plava vrata iz izbe muka u kuću pomirenja

(Interpretacija)

denis ponlič

Interpretacija je ono »polje« na kojem se literarno ili pesničko delo sreće ne samo sa čitaocem, koji pokušava da svoj sud o tom delu sačuva zapisan u određenom metafizičkom govoru, nego i sa »istinom« literature kao neke epochalne ovovkovne pojave. Svaka interpretacija je novo proveravanje te epochalne pojave koja se pred nama pojavljuje parcijalno, uhvaćena u određeno literarno ili pesničko štivo. Kroz svako novo proveravanje istina o literaturi i istina o nekom posebnom literarnom delu sreću se unutar tog dela u njegovim najdubljim ontološkim i tehno-poetskim slojevima. Da bi omogućio interpretaciju, interpretator mora da razgraniči ontološki nivo literarnog dela (koji je tako reći vanvremenski), od tehno-poetskog koji je postojan, odnosno promjenjiv u pogledu na vremenske i prostorne koordinate, u kojima se javlja kako literatura kao epochalna pojava, tako i pojedinačno literarno delo, predmet posebnih interpretacija.

Tako ova interpretacija pesničke zbirke Iva Svetine BULBUL pokušava da otkrije i postavi u mrežu međusobnih odnosa ono što zovemo ontološkim slojem sa slojem tehno-poetskog »razrešavanja« pojedinačnih problema, kako ih opeva i postavlja pred se određena pesnička reč i kako se naročito jasno oslikava na obzoru savremene poezije posljednjih decenija prošlog i ovog stoljeća. Pri tom naravno ne polazimo samo od pretpostavke da se pesnička reč BULBULA nalazi u prostoru makropoetike, za koji možemo reći da je poznji slovenački ladičam s elementima postmodernističkog »re-montiranja« elemenata tradicije u novu mrežu pesničkog »vodenja« sveta, koji je istovremeno prostor rođenja reči i prostor njihovog »života«, nego iz saznanja o celovitom »genetičkom« razvoju savremene slovenačke lirike.

Interpretacije je i onaj živi, u vreme položeni način »razumevanja« štiva koji kroz princip selektivnosti otkriva u tom štivu zakonitosti koje važe za njegovu »univerzalnu«, odnosno ontološku prirodu i njegovu »posebnu« jedinstvenu spoljašnjost. Kroz taj interpretativni pristup koji je gotovo sasvim »potopljen« u sekundarnom govoru (najčešće eseističko-afektivne prirode) o literarnom delu, ono stupa u prostor koji, iz navike, zovemo istorija književnosti. U tom prostoru, interpretacija jednog književnog dela prouzrokuje interferenciju sa interpretacijama drugih književnih dela, otvara onaj prepleteni pogled koji omogućava pogled na određeno razdoblje, smer, školu itd.

I na kraju interpretacija znači »razumeti« književno delo i uspostaviti sa njim najtešnju komunikaciju. U toj komunikacijskoj šemi interpretacija igra ulogu »prevodioca« koji pokušava da pojednostavi znakovni sistem odašiljača (autora književnog dela) s znakovnim sistemom prijemnika, što naravno omogućava čitanje koje je udaljeno od potpuno pasivnog svatanja književnog govorova. Ako se toj »funkciji« interpretacije pridruži i ideološka dimenzija, što naravno znači da interpretacija vodi nekom određenom smeru, nekoj tački, gde interpretator »izgraduje« sasvim nov sistem oznaka, naravno samo prividno identično onom kojim je zapisano književno delo, tada sasvim sigurno govorimo o zloupotrebi interpretacije. Sama interpretacija pak prerasta u prostor u kojem je proučavamo kao fenomen sociologije literature odnosno umetnosti.

Interpretacija je način na koji razumno ulazimo u strukturu književnog dela. I sreća je ako se taj pristup utka u potku samog književnog dela, tada se interpretacija približava sopstvenom idealu, sopstvenom liku, koji naravno ne može biti ništa drugo do svesti da je pristup literaturi moguć upotrebom određene metodologije koja ne može biti proizljiva, slučajna ili samovoljna nego mora da poštije ceo skup zakonitosti na kojima se temelje književna dela.

Interpretacija poezije je, zbog izuzetno precizne potke u koju su utkani pesnički likovi i druga sredstva izražavanja kroz koja do naše svesti dopire osećajno-stvarna dimenzija sveta koja se »udeljuje« pesništvu, daleko teža od interpretacije proze. Tako u primeru pesničke zbirke BULBUL iako se

reči grupišu oko određenih suštinskih jezgara« svejedno treba pronaći metodologiju interpretacije i još mnogo što šta izvan tog elementarnog i tako sudobosnog pesničkog slika. Čitanje mora biti svesno svih tih pesničkih postupaka, metoda i ogleda koji stoje skriveni iza onoga što je pred nama. Interpretacija je tako razmatranje samog postupka, ona je dubinsko osvetljavanje poetske reči, to je onaj dijalog koji se ne zadovoljava odgovorima datim na površini dela, već traži estetsku dimenziju koja je utisnuta u to književno delo. Na estetski sloj se nadovezuje sloj spoznajnih elemenata, interpretacija gradi most sa savremenim shvatanjem, što znači da pesnička reč ili reči stavlja u jasno određene koordinate sveta, a da se time ne pokušava »oštetići« tekst, što je karakteristično za ideoološki način interpretacije.

I na kraju, interpretacija mora neprekidno da obnavlja i samu sebe, jer je u istini ovog sveta utemeljena refleksija i samo refleksija.

II

Poezijom I. Svetine sam se bavio više no bilo ko u Sloveniji. Ovu recenicu nisam zapisao zbog toga da samosvesno prisvojam pravo da o njegovoj poeziji govorim sa pijeđestala neke apriorne prednosti i svevideće samouverenosti, što zato što je potrebna snaga da sti zapisi sakupe i – na način pikograma – okrenu protiv obojice, pesnika i njegovog tumača, da se pokažu usponi i padovi pesničkih razgovora koje su izatzali sličnosti i razlike razumevanje i nerazumevanje, govor i muk. O poslednjoj Svetinovoj knjizi, zbirci DISSERTATIONES (1976.) izrekao sam načelno pitanje, koje nije bilo toliko dilema koliko pitanje svetosti poezije. To sveto sam naime u ovoj knjizi sagledao na poseban način; kao svesveto kao sve-prožimajuće-sveto, koje naravno ne može učiniti ništa drugo nego se prepustiti rečima: sveto kao krasnorečivost (a bez osnovnog pežorativnog prizvuka) je stanje u kojem je svetost svetoga nekako skrivena, zbog čega čitanje – taj akt intimnog oživljavanja poezije – neprestano prouzrokuje teškoće: kao da jedrenjak misli neprestano plovi kroz gustu, lepljivu maglu a pozivajući glasovi sirena su zaista samo bestelesni, sablasno mučni, od tela i mesa otkinuti, u vazduhu viseći glasovi. Logika DISSERTATIONES se u jednom trenutku pokazuje valjanom a već u drugom nudi gomilu pitanja koja se obrušavaju na stihove. I sam sam postavio pitanje, prvenstveno što mi se otvaralo obzorje sivila koje nas opredeljuje i danas: poezija kao čvrst i siguran don u kojem svako za se uređuje svoj kutak za bitisanje; jedan skroman i asketski drugi raskošan i živopisan, ovoj oskudno onoj neukusno. Tada sam povodom DISSERTATIONES postavio i pitanje o kontinuitetu te poezije, o njenom izlazu koji nije samo *izlaz za slučaj opasnosti*, već legitimno i u sebi sadržajno novih slojeva. DISSERTATIONES mi nisu nudile takvu otvorenu, bezbržnu dimenziju i mojoj dilemu je verovatno stvorilo upravo ono što nebi smelo: u prvi plan je postavljeno i konačno ispostavljeno samo govorno tkivo, temeljne semantičke premise poezije ostala su po strani. I DISSERTATIONES su bile primer disciplinovanog pisanja po ivici znanog i iskušanog tkiva savremene slovenačke poezije; u nekim pogledima su dospele dalje od znanih, istorijskih predanja, na kojima je – iako per negationem počivala poezija Svetine u zbirci PLOVI LUTKA MAGNOLIJA PREMA ZLATNIM CARSKIM DVORIMA (1971.) i koja se tako spremno nadovezala na dva predanja: borovsku aktivističku, gromovničku i kocbekovsku intimističku, reminescentnu, između zločina i kazne uhvaćenu, poeziju. DISSETRATIONES su se svesno i s velikom mukom odmaklo kako od borovske tako i od kocbekovske diktije i razumevanja istorijskog sociesa na kojem počiva poezija: od obojice je ostala samo estetizacija sa svim svojim živim i oronulim izdancima. Tako su se DISSETRATIONES pretvorile u ogledno polje, u arboretu, u botaničku baštu poezije: bilo je potrebno ispitati život brojnih sintagmi i nebrojnih pesničkih nagoveštaja skojima se upoznala naša generacija. Išlo se, što tada nisam sasvim razumeo ka ekonomizaciji znakova, ka njihovoj katalogizaciji, ka popisu svetosti pesništva, kako se započelo kategorički prikazivati na začetku sveopšte duhovne krize, koja je počela u prvoj polovini sedamdesetih godina. Ova poezija je tematski rešavala dve velike grupe pitanja: vlastitu pesničku praksu i sveobuhvatnu masu predanja koja je vodila do govorova revolucionarne lirike i nevere koju je poezija kasnijih generacija (htela – ne htela) stavila pod znak pitanja. Otud svi oni pesnički pokušaji koji su zatvarali i sužavali, koji su izvornu slobodu pesničke reči zamjenjivali pripremljenim, redukovanim rečima.

Kakva je pri tome uloga nove zbirke, BULBUL, koja je izasla šest godina posle DISSERTATIONES? Šta je njen temeljno osećanje, šta je njena osnovna priroda? Ova pitanja se možda, na prvi pogled, čine školska, neoriginalna, zapravo nepotrebna. A pitanje se postavlja samo od sebe upravo zbog toga što se ne usuđujemo da odgovorimo da na njega, odnosno, odgovaramo simbolima koji nisu originalan kritičarski govor. Ako se naime poezija sedamdesetih godina našla pred naizgled nepremostivom

preprekom (kažem naizgled nepremostivom zbog toga što ne znam nije li možda dosledan lingvizam jedina mogućnost preobražaja – o tome nešto kasnije) i od nju se odbilo – Kermanauerova propratna studija mi govori upravo o toj pojavi – tada naravno treba promisliti o samom lingvizmu da bi se potom na temelju tih zaključaka razmotriло odstupanje od lingvizma i hermetizma, nove pesničke zbirke BULBUL.

Lingvizam je pesnički immanentizam koji se ne zaustavlja na površini reči i kod poznatih, uopšteno upotrebljenih znacajki. Takođe nije u vlasti konvencije koja određuje obim i dubinu metafore. Lingvizam kreće ka samom središtu, k rečima u njihovom »Pra« stanju, u njihovoj amorfnoj jednakosti. DISSERTATIONES, iz ciklusa ISTAMBUL:

Reč me zove, k tebi, mami me k rečima k sebi
K tvojini sestrama u zrcalima, među kojima govoris
jedna od njih, najlepša, reč, iz ogledala
isprižene ruke ljubim te slovo u sebi, u reči;
od reči do reči mi smo stavak jezika ljubavi,
glasovi u rečima, zvuci među stunama slovce naše
oglašavaju, mi smo likovi reči, koje se ljube
rečima namenjeni, rečima zapisanim; rečju
te pišem, ljubim iz reči ka reči, u abecedi ljubavi.

Za taj nesumljivo ekstatično erotični odnos čoveka prema reči, pesnika prema rukopisu sposoban je samo lingvizam, jer između dela i reči, između

unutrašnjeg i imanentnog nema nikakve razlike, nikakve granice niti skretnice. Reč lako da (i uzme) samu reč. I ono što je pre bilo za reč, sada je sama reč, mitska i mitološka, ekstatična i sasvim meka. Ne piše više pesnik reč, već reč piše pesnika (»pišeš me kroz rečenice, reči sa svojim ogledalom, pred kojim me ljubiš, sestro«), reč određuje njegovu pesmu, vodi njegovu ruku, razotkriva njegovu magičnu opsednutost i davolsku želju da se pride samom sedištu, poslednjoj tajni. Već više puta sam napisao da poezija ne može reći poslednju reč, jer bi to kazivanje značilo ukidanje poezije kao poezije. Lingvizam se spustio na ivicu kao i svih poetski pokreti pre njega; poslednja reč ne može da kaže. Otud njegova čudna, u ljubavi i neprljateljstvu rođena formula, zaklinjanja reči, pozivanje reči da se sama izrekne i rasprede a sa ZNANJEM da se to nikako nemože dogoditi niti obistiniti: reč je, takva je sudbina evropskog pesništva, »podložna« pesniku, njegovim strastima, spretnostima fantazije. Reč je pesnikova reč, REČ IZ PESNIKA, nezamenljiva i neponovljiva, zbog čega je pesnik vidovnjak, opsednut, onaj kome je poznato više no običnom smrtniku. Biti reč znači biti otvoren za tajne, za dubine, koje prevazilaze svagdašnje i »svima vidljive« istine. REČ IZ PESNIKA ima, naravno i dimenziju omamlijivanja i zavodenja sa kojom stupa pred nas sva poezija. U BULBULU to je prvenstveno ciklus PLAVA VRAT. Plava vrata – kroz koja se pesnik pridružuje svim onim evropskim pesnicima koji su na prelomu stoljeća tražili skriveno i etično plavetnilo Drugog, Neizgovorljivog, su svakako simbol tog prelaza, prelaza iz sveta SAMOREČI I REČI:

Samo će proći kroz njih, da te obaspe modrina njihovih zakivaka, i laž će ostati s one strane

(Plava vrata, III)

Samoreči (lingvizam) bi naravno teško mogli postaviti u područje sasvim estetizovanog osećanja sveta: lingvizam zna biti osećajan, što je karakteristično baš za Svetinu, zna biti i sentimentalno što je oznaka Jesikovog VOLFRAMA. Iako je za njega karakteristično da na stvari gleda sa pitljike udaljenosti i omamlijenosti, da ostavlja stvari ostavljene; što više ih zasipa rečima bolji je dodir, blag i neopažen. A u V pesmi iz ciklusa BULBUL čitamo stihove

Sazdao sam knjigu za te, da u njoj prebivaju milost i moć i da se čas pre mog života otvaraš kao makaze i moja dela neveste oltara njihaju.

Prolaz kroz »Sinja vrata« znači dve stvari: najpre pitanje o rudimentima lingvizma. Njega nije moguće tako lako izbrisati, njegova nazočnost je u BULBULU još uvek bitna:

Budi moja hrbatom beznadežno sapeta
zmija živi u modrom ždrelu vrata, seja
malih zlatnih bikova, koji su izravnali mesto nad
kojim sam bio prvi oblak.

(Plava vrata III)

Temelj je još uvek lingvizam: to je jedini proboj iz tradicionalne slovenačke makropoetike. Ta makropoetika neprestano obnavlja svoju pratrascendenciju i neprestano se vraća u svoju bazu, u svoju Prvu pesmu, u svoje trpljenje. Slovenska poezija je najtrpnija reč na svetu: blagu ironiju o tome možemo naći kod Šalamuna, Lingvizam odbacuje trpljenje i Prvu pesmu, jer se neprestano kreće unutar pesme, neprestano opipava omotače koji skrivaju skrivajuće, nedostupno jezgro. Lingvizam nije sistematičan, to mu zamera i Kermanauer, a lingvizam ne može biti sistematičan jer je u njegovu strukturu položena haotičnost svezaljubljenost, sinkretizam (u izvornom značenju te reči). Zato na ovom mestu, kao predmet diskusije, koju moj spis ne može do kraja završiti, postavljam pitanje o istinskoj prirodi dekorativizma, koje sam i sam očitoval lingvizmu. Da li je lingvizam zaista samo dekoracija od reči? Da li je njegov napor zaista usmeren ka čistoj i doslednoj estetizaciji napisanog, smišljenog? Da li dakle lingvizam sa predašnjim stanovišta, više ili manje »ideologiziranih« pevanja zaista prazan?

Cini se da upravo BULBUL nudi niz odgovora upravo na ta pitanja. BULBUL je naime u onoj međupoziciji, nije se odrekao lingvizma, naročito ga se nije odrekao na deklarativan način, ali ga i ne razvija dalje; u BULBULU je lingvizam u svojoj razvijenoj fazi, ali se više ne razvija već su u njega utisnuta sasvim nova osećanja: svet ponovo otvoren za ljudsku ranjivost za njegovu bolećivost i ljubav. Ranjiv je prvenstveno zbog toga što uvek iznova tegobama, po izvoru reči, po onom grupnom temelju iz kojeg se radaju i iz kojeg ih misao donosi pred nas:

Tek sam uzdah među rečima, gde dolazi
da se igraš, i grančica osećanja, tog završenog vojnika
smrti i tvojega brata, koji se nikada nesme roditi.

Tako lep i tuđ.
(kuća pomirenja, V)

Pesma više nije samo krhka arabeska, među ostalim, isto toliko krhkima arabeskama koje čine strukturu zbirke, već je poruka o čovekovim tegobama, o njegovom odnosu prema bližnjima. Ljubav i milosrde, zaprepašćenje i strah su četiri elementa nove poetike. Pesma u prvom ciklusu, pesnik im je nadenuo mitsko – simbolično ime AJAJA, zapravo je pesnikova nesreća, njegov bezdan koji se stalno produbljuje, njegova pogibelj, šta više:

Ajaja je bila ptica uništenja a ime joj je
bilo pesma.

Ovdje se moramo zaustaviti. Ako su u savremenoj poeziji pesmu prvenstveno shvatili kao igru, ako je njena težina bila bestežinska i njena poruka neopterećena (tako se bar činilo u Šalamunovoj poeziji) i smrt bila nazočna kod retkih pesnika kao suprotnost poeziji, kao njen (skriveni) temelj (Aleš Kermanauer, Vladimir Memon), ovde se smrt pojavljuje kao sуштина poezije, kao njena konstitucija. Pesma ne gradi i pesnik nije graditelj, pesma završava i uništava, u njoj se nazire put koji vodi u nebitisanje. Pesma je poslednji govor pre muka, poezija je nagoveštaj muka. Ako je to istina, onda, razume se, njeni stihovi ne mogu biti veseli, razigrani i slobodni, nego govorje kroz ozbiljnost i svest o pravom temelju na koji je postavljeni zdanje poezije. Poet je rezignacija:

ZAPISUJEM SVOJE DUŽNOSTI I ZNAM DA ĆE
SVE PROĆI

Zabradena velika žena bdi u nama zaraslih očiju. Devica naslikana u ocu i Riba u sinu. Doći će dan bez imena i večeri kada će prvi put prići mome stolu i tvoj sazreli muk će biti pojačan u pevanje.

Citat iz pesama koje sačinjavaju ciklus BULBUL, dopunjavaju se u svojoj suprotnosti. S jedne strane svest o poeziji, kao posudu u koju je uhvaćena čovekova nenadmašivost, o posudu iz koje čovek piće svoju kriješnost, u kojoj vidi avetinjsku dubinu ništavila (Neimar: gledao sam u strašne tmine tvojih bezdana, Erose – Titane), s druge strane pesma je ono nerđeno iz – mene – izviruće, što će me nadživeti, što će govoriti mojim rečima i misliti mojim mislima. Pesma je dete pesnika, njegovo autentično, neponovljivo i nenadoknadivo bivstvo. Zato lako možemo sačiniti sledeći obrazac: pesma = smrt, pesma = dete.

Ludizam vodi u smer prve jednačine. A naročito ako je dosledan, mora se snaći pred nerazumnošću o kojoj mu govore reči, bez obzira na to

da li je pred njim minimalizirani govor, redukovana poruka ili do kraja lingvizi- rani govor, u kojem se jeziku razotkriva sa svim svojim neobičnostima. Jezik, pre ili posle, »triči ka ovim «poslednjim» slojevima, posle kojih se završava govor, pa bio on još bogatiji, raskošniji, zamamniji. Jezik ograničava i otvara pred nama silnu strogost sveta. Obri je moguć samo u smeru druge formule, neizgovoreno i neispovedeno predajem svom potomku. Ono što nisam stvorio sam stvorice moja deca. Ja sam upravo zato jer sam svestan kontinuiteta iz kojeg dolazim i u koji se vraćam. Najlepša i najzanosnija pesma je sin. Pevanje u BULBULU je obrt u tom smeru:

Bio sam ptič koji jede cvetove, sada sam
svet mesojed. Nije mi do imena
i izbegavam glagole, kada opisujem
sveje spavanje.

Pesnik se »umesto jagodama odeva kapljicama krvi«, pred njega izlazi sva simbolika hrišćanskog prepolovljenog sveta, njegova duhovnost i pri- zemnost, koja je istovremeno udružena i razjedinjena, prisutna i odsutna, uhvatljiva i neuhvatljiva, u tom svetu je »kolevka od drvenog krsta« a priča »se su posakrivale natrag u knjige«. BULBUL sa svojom istinitošću, sa svojim proterivanjem užitaka i sladostrašću deluje kao ranohrišćanski dnevnik. Čovek, osvećujući samog sebe, uklešten između dva sveta, a čvrsto odlučen za jedan, zaveden njegovim zakonom i propovedima, govorio o svom pređenom putu. O putu koji je moguće preći samo jednom, na kojem nema povratka već se ostvaruju samo nove i nove daljine, nova obzorja, a dani donose nova saznanja. Poezija je u svojoj palimsestnoj prirodi najskriveniji razgovor koji prati putnika na tom propuštanju:

Mlađi si zapis nad izbrisanim strajm,
vukodiak, koji od oblaka tka priču.
(Marija, V)

BULBUL se iznova okreće prirodi ali na specifični način. Neimenuje reči koje su njegov deo i u kojima je moguće ugledati smisao i red vase- ljane, ne pokušava u pesmi »razabratiti« taj red i pomoći metafore ga trans- formisati u dionaru pesme. U BULBULU je priroda ona gnječava osnova, ona magmatična »praosnova«, u kojoj se otiskuje pesnik i i iz koje poniču prve, u vatri prečišćene reči:

Stabilo mraka u kojem se toplosti budisti, govorilo mi je
»Zaustavi svoj čin i pridi mojim usnama i budi prvi
koji će me rasteretiti nepoznate težine, neka se jezik
devet puta
obdari rodom i neka naše pletene ruke pozdrave goru,
koja je poslednji sunčev dom«.
(Marmalis, III)

Magma – i govorno je – predanje i kontinuitet. U vrenju reči, u njihovom gorućem nepatvorenom značenju, otkriva se čovek kao biće koje ne- prezentira mazu svoju mladost, svoje detinjstvo, svoj početak. Čovek, okre- nut samome sebi, svojoj umeštosti i spretnosti, koja se prvenstveno iska- zuje u govorenu, u govoru koji je najviši oblik svesti, istovremeno je otac i sin, rođenje i smrt,java i san.

III

Prolaz kroz »Plava vrata« ima još jednu semantičku dimenziju, o kojoj bih rado rekao nekoliko reči. Lingvizam je stanje čiste i nepatvorene eksta- tičnosti, lako se čini da je poezija lingvizma u svom ludističkom zanosu proračunata i svesno gomila sinestetične učinke, draži odišu bojenim, zvučni i mirisnim učinkom, koji prelazi izvan uobičajenih čovekovih rasplo- ženja, njena »istina« je i realna. Kada pesnik postane svestan prolaznosti, kada iz pesnika cveta preraste u pesnika putenosti, i prizemnosti, kada mu se pod rukama ne drobe više samo zvučne fraze, nego i tvrdi škriljav smisla, njegova poezija začinje kraj rođenja. A rođenje poezije je izgubljeno već sa prvom pesmom koja je bila izrečena i zapisana; pesnici neprestano traže kraj rađanja, onaj rajski vrt u kojem se mire sve strasti i nestaju sve bolesti. I svako novo rođenje – doslovno i u prenosnom smislu je nova pri- lika za to traženje, nova pobuda za orfejski put u Ad. Taj silazak u (pesnički) Ad J. Svetina shvata kao telesnu, svesnu, polnu radnju, kao silazak u smislu zahvatljivanja u sopstvenu unutrašnjost, pitanje o sopstvenom opstanku i vlastitoj telesnosti – teškoj, nenadmašnoj, uvek prisutnoj; poezija, koja više nije traženje Prve pesme, već kraja, jer je bila započeta, postaje užasno breme, težak teret simbola i alegorije.

Obistinjuje se Kocbekovska PROMENA, gde pesnik pesničke grozote iskazuje sledećim stihovima: BUDE ME GLASOVI (DALEKOG PEVA) I UZDRHTIM, (U MENI ZVUCI POSKOČE) I NAPRAVE PRIJATAN KRUG (HVA- TAJU SE ZA RUKE) I NEŽNO ZAZVONE (PRAVILNO I GIPKO) (KAO ŠTO SE U MAJSKOM JUTRU) (OTVORI CVET ROSE.)

Kraj rođenja pesme, skriveni prostor porađanja pesme samo je početak, prvo pročišćenje vode u kojoj se svetlučaju komadići reči, reči pred strogim značenjima, koje čine različite probleme strašne i magične i tude. Probleme je moguće gledati tako da nam postane bliža i draža upravo ta nji- hova erotična dimenzija u kojoj nam se prikazuju na otvoren, neskriven na- čin. I rođenje poezije za pesnika ima isto značenje svetog čina koja ima rođenje sina; tu se nastavlja ispoved, prelaz iz »gornje« u donju zemlju« (svanuće, V), prelaz iz stanja neevidentnosti, amorfnosti u stanje odgonet- nute boli i odgonetnute nade, kako nam je u bolu i očajničku svest može dozvati samo poezija. Detinjstvo je zapravo dvojnost: s jedne strane pokušavanje slasti novog, izvornog, još – neslućenog saznavanja svega, šta je i koje s druge strane svesno utapanje u neprestano obnavljajući tok života. Poetija je istovremeno stanje strašnog saznavanja smrti i neminovnosti V, neizmerno dečačke radosti nad bivstvovanjem, nad svetlošću i topotom koju upravo, stvara svest o prisutnosti na svetu. Poetija J. Svetine u BUL- BULU osluškuje upravo tu dvojnost koja se pred njim otvara u momentu kada odluči da prekorači prag Plavih vrata, kada ponovo pokuša da nade iz-

gubljeni kamen mudrih i odabranih na kojem je uklesana samo jedna tajanstveno nerešiva i zanosno privlačna reč, koja svojom čudesnom vitalnošću i pomirljivošću pomaže protiv svakog bola koji prouzrokuje izgovaranje reči, taj ustrajni pesnički zanat zaklinjanja i ispozivanja. Ako je ranija poezija J. Svetine bila naznaka za užitak, taj užitak je izrodio nov užitak – kako daje reč reči – i da je reč o užitku moralna da stupi na mnogo otvoreniji put, filigranski, prefinjeno obojeno, zanosno i raskošnog govoru i na kraju udari u vlastitu ispravnost; otregnuto od suštine; svesno pristajanje na nevažnu, eteričnu, isključivu reči otregnulo ju je od osnove u kojoj su počivale reči. Rođenje ponovo nalazi dodir sa materijalnošću, rođenje kao krv, služ, krik, služnica i meso. Rođenje je vraćanje temeljnog iskustva, istorijskog preda- nja, estetičke uperenosti u opipljivo i bitno. U njemu se ponavlja sva zago- netna i tajnovito prepletena istina ovog sveta, kroz nju klizi sva istorija od nematerijalne na ovamu. Rođenje ponavlja vaseljenu. U njenu vladaju iste zakonitosti koje upravljaju tokove planete i koje pronalazimo u slojevima poezije. Krik pri rođenju je prvi odjek glasa u gluvoći veseljena, ono je pra- reč, koju označava samo himnična dikcija nekih ciklusa u BULBULU, prvenstveno prvi koji nosi ime AJAJA. U poeziju se srodenjem i samos- vešću rođenja u opsezima koje sam već opisao, naseljava sveto i nedodir- livo. Upravo prisutnošću svetog i nedodirljivog, poezija doseže prividan unutrašnji mir, za koji grčevito, brzopledo, razapeto i izazovno traganje u lingvizmu ne zna. Poslednja, najskrivenija reč je pokopana pod slojevima svetog koji preuzima ulogu središta i osnove. Pred svetotušu koju pred nas postavlja rođenje, pitanja nisu dozvoljena. Sveto je i upravo zbog toga, što samo raspiruje svoju svetost: reči iznenada postaju teški ornati koji nas vode u ritualnost i ekstatičnost i to tako da u toj ritualnosti i ekstatičnosti više nema erocičnog uživanja (četvrtu pesmu iz ciklusa AJAJA).

Svetotošću rođenja je vraćanje temeljnog iskustva, istorijskog preda- nja, estetičke uperenosti u opipljivo i bitno. U njemu se ponavlja sva zago- netna i tajnovito prepletena istina ovog sveta, kroz nju klizi sva istorija od nematerijalne na ovamu. Rođenje ponavlja vaseljenu. U njenu vladaju iste zakonitosti koje upravljaju tokove planete i koje pronalazimo u slojevima poezije. Krik pri rođenju je prvi odjek glasa u gluvoći veseljena, ono je pra- reč, koju označava samo himnična dikcija nekih ciklusa u BULBULU, prvenstveno prvi koji nosi ime AJAJA. U poeziju se srodenjem i samos- vešću rođenja u opsezima koje sam već opisao, naseljava sveto i nedodir- livo. Upravo prisutnošću svetog i nedodirljivog, poezija doseže prividan unutrašnji mir, za koji grčevito, brzopledo, razapeto i izazovno traganje u lingvizmu ne zna. Poslednja, najskrivenija reč je pokopana pod slojevima svetog koji preuzima ulogu središta i osnove. Pred svetotušu koju pred nas postavlja rođenje, pitanja nisu dozvoljena. Sveto je i upravo zbog toga, što samo raspiruje svoju svetost: reči iznenada postaju teški ornati koji nas vode u ritualnost i ekstatičnost i to tako da u toj ritualnosti i ekstatičnosti više nema erocičnog uživanja (četvrtu pesmu iz ciklusa AJAJA).

Pred svetotušu rođenja je vraćanje temeljnog iskustva, istorijskog preda- nja, estetičke uperenosti u opipljivo i bitno. U njemu se ponavlja sva zago- netna i tajnovito prepletena istina ovog sveta, kroz nju klizi sva istorija od nematerijalne na ovamu. Rođenje ponavlja vaseljenu. U njenu vladaju iste zakonitosti koje upravljaju tokove planete i koje pronalazimo u slojevima poezije. Krik pri rođenju je prvi odjek glasa u gluvoći veseljena, ono je pra- reč, koju označava samo himnična dikcija nekih ciklusa u BULBULU, prvenstveno prvi koji nosi ime AJAJA. U poeziju se srodenjem i samos- vešću rođenja u opsezima koje sam već opisao, naseljava sveto i nedodir- livo. Upravo prisutnošću svetog i nedodirljivog, poezija doseže prividan unutrašnji mir, za koji grčevito, brzopledo, razapeto i izazovno traganje u lingvizmu ne zna. Poslednja, najskrivenija reč je pokopana pod slojevima svetog koji preuzima ulogu središta i osnove. Pred svetotušu koju pred nas postavlja rođenje, pitanja nisu dozvoljena. Sveto je i upravo zbog toga, što samo raspiruje svoju svetost: reči iznenada postaju teški ornati koji nas vode u ritualnost i ekstatičnost i to tako da u toj ritualnosti i ekstatičnosti više nema erocičnog uživanja (četvrtu pesmu iz ciklusa AJAJA).

Pred svetotušu rođenja je vraćanje temeljnog iskustva, istorijskog preda- nja, estetičke uperenosti u opipljivo i bitno. U njemu se ponavlja sva zago- netna i tajnovito prepletena istina ovog sveta, kroz nju klizi sva istorija od nematerijalne na ovamu. Rođenje ponavlja vaseljenu. U njenu vladaju iste zakonitosti koje upravljaju tokove planete i koje pronalazimo u slojevima poezije. Krik pri rođenju je prvi odjek glasa u gluvoći veseljena, ono je pra- reč, koju označava samo himnična dikcija nekih ciklusa u BULBULU, prvenstveno prvi koji nosi ime AJAJA. U poeziju se srodenjem i samos- vešću rođenja u opsezima koje sam već opisao, naseljava sveto i nedodir- livo. Upravo prisutnošću svetog i nedodirljivog, poezija doseže prividan unutrašnji mir, za koji grčevito, brzopledo, razapeto i izazovno traganje u lingvizmu ne zna. Poslednja, najskrivenija reč je pokopana pod slojevima svetog koji preuzima ulogu središta i osnove. Pred svetotušu koju pred nas postavlja rođenje, pitanja nisu dozvoljena. Sveto je i upravo zbog toga, što samo raspiruje svoju svetost: reči iznenada postaju teški ornati koji nas vode u ritualnost i ekstatičnost i to tako da u toj ritualnosti i ekstatičnosti više nema erocičnog uživanja (četvrtu pesmu iz ciklusa AJAJA).

Pred svetotušu rođenja je vraćanje temeljnog iskustva, istorijskog preda- nja, estetičke uperenosti u opipljivo i bitno. U njemu se ponavlja sva zago- netna i tajnovito prepletena istina ovog sveta, kroz nju klizi sva istorija od nematerijalne na ovamu. Rođenje ponavlja vaseljenu. U njenu vladaju iste zakonitosti koje upravljaju tokove planete i koje pronalazimo u slojevima poezije. Krik pri rođenju je prvi odjek glasa u gluvoći veseljena, ono je pra- reč, koju označava samo himnična dikcija nekih ciklusa u BULBULU, prvenstveno prvi koji nosi ime AJAJA. U poeziju se srodenjem i samos- vešću rođenja u opsezima koje sam već opisao, naseljava sveto i nedodir- livo. Upravo prisutnošću svetog i nedodirljivog, poezija doseže prividan unutrašnji mir, za koji grčevito, brzopledo, razapeto i izazovno traganje u lingvizmu ne zna. Poslednja, najskrivenija reč je pokopana pod slojevima svetog koji preuzima ulogu središta i osnove. Pred svetotušu koju pred nas postavlja rođenje, pitanja nisu dozvoljena. Sveto je i upravo zbog toga, što samo raspiruje svoju svetost: reči iznenada postaju teški ornati koji nas vode u ritualnost i ekstatičnost i to tako da u toj ritualnosti i ekstatičnosti više nema erocičnog uživanja (četvrtu pesmu iz ciklusa AJAJA).

Pred svetotušu rođenja je vraćanje temeljnog iskustva, istorijskog preda- nja, estetičke uperenosti u opipljivo i bitno. U njemu se ponavlja sva zago- netna i tajnovito prepletena istina ovog sveta, kroz nju klizi sva istorija od nematerijalne na ovamu. Rođenje ponavlja vaseljenu. U njenu vladaju iste zakonitosti koje upravljaju tokove planete i koje pronalazimo u slojevima poezije. Krik pri rođenju je prvi odjek glasa u gluvoći veseljena, ono je pra- reč, koju označava samo himnična dikcija nekih ciklusa u BULBULU, prvenstveno prvi koji nosi ime AJAJA. U poeziju se srodenjem i samos- vešću rođenja u opsezima koje sam već opisao, naseljava sveto i nedodir- livo. Upravo prisutnošću svetog i nedodirljivog, poezija doseže prividan unutrašnji mir, za koji grčevito, brzopledo, razapeto i izazovno traganje u lingvizmu ne zna. Poslednja, najskrivenija reč je pokopana pod slojevima svetog koji preuzima ulogu središta i osnove. Pred svetotušu koju pred nas postavlja rođenje, pitanja nisu dozvoljena. Sveto je i upravo zbog toga, što samo raspiruje svoju svetost: reči iznenada postaju teški ornati koji nas vode u ritualnost i ekstatičnost i to tako da u toj ritualnosti i ekstatičnosti više nema erocičnog uživanja (četvrtu pesmu iz ciklusa AJAJA).

Pred svetotušu rođenja je vraćanje temeljnog iskustva, istorijskog preda- nja, estetičke uperenosti u opipljivo i bitno. U njemu se ponavlja sva zago- netna i tajnovito prepletena istina ovog sveta, kroz nju klizi sva istorija od nematerijalne na ovamu. Rođenje ponavlja vaseljenu. U njenu vladaju iste zakonitosti koje upravljaju tokove planete i koje pronalazimo u slojevima poezije. Krik pri rođenju je prvi odjek glasa u gluvoći veseljena, ono je pra- reč, koju označava samo himnična dikcija nekih ciklusa u BULBULU, prvenstveno prvi koji nosi ime AJAJA. U poeziju se srodenjem i samos- vešću rođenja u opsezima koje sam već opisao, naseljava sveto i nedodir- livo. Upravo prisutnošću svetog i nedodirljivog, poezija doseže prividan unutrašnji mir, za koji grčevito, brzopledo, razapeto i izazovno traganje u lingvizmu ne zna. Poslednja, najskrivenija reč je pokopana pod slojevima svetog koji preuzima ulogu središta i osnove. Pred svetotušu koju pred nas postavlja rođenje, pitanja nisu dozvoljena. Sveto je i upravo zbog toga, što samo raspiruje svoju svetost: reči iznenada postaju teški ornati koji nas vode u ritualnost i ekstatičnost i to tako da u toj ritualnosti i ekstatičnosti više nema erocičnog uživanja (četvrtu pesmu iz ciklusa AJAJA).

Pred svetotušu rođenja je vraćanje temeljnog iskustva, istorijskog preda- nja, estetičke uperenosti u opipljivo i bitno. U njemu se ponavlja sva zago- netna i tajnovito prepletena istina ovog sveta, kroz nju klizi sva istorija od nematerijalne na ovamu. Rođenje ponavlja vaseljenu. U njenu vladaju iste zakonitosti koje upravljaju tokove planete i koje pronalazimo u slojevima poezije. Krik pri rođenju je prvi odjek glasa u gluvoći veseljena, ono je pra- reč, koju označava samo himnična dikcija nekih ciklusa u BULBULU, prvenstveno prvi koji nosi ime AJAJA. U poeziju se srodenjem i samos- vešću rođenja u opsezima koje sam već opisao, naseljava sveto i nedodir- livo. Upravo prisutnošću svetog i nedodirljivog, poezija doseže prividan unutrašnji mir, za koji grčevito, brzopledo, razapeto i izazovno traganje u lingvizmu ne zna. Poslednja, najskrivenija reč je pokopana pod slojevima svetog koji preuzima ulogu središta i osnove. Pred svetotušu koju pred nas postavlja rođenje, pitanja nisu dozvoljena. Sveto je i upravo zbog toga, što samo raspiruje svoju svetost: reči iznenada postaju teški ornati koji nas vode u ritualnost i ekstatičnost i to tako da u toj ritualnosti i ekstatičnosti više nema erocičnog uživanja (četvrtu pesmu iz ciklusa AJAJA).

Pred svetotušu rođenja je vraćanje temeljnog iskustva, istorijskog preda- nja, estetičke uperenosti u opipljivo i bitno. U njemu se ponavlja sva zago- netna i tajnovito prepletena istina ovog sveta, kroz nju klizi sva istorija od nematerijalne na ovamu. Rođenje ponavlja vaseljenu. U njenu vladaju iste zakonitosti koje upravljaju tokove planete i koje pronalazimo u slojevima poezije. Krik pri rođenju je prvi odjek glasa u gluvoći veseljena, ono je pra- reč, koju označava samo himnična dikcija nekih ciklusa u BULBULU, prvenstveno prvi koji nosi ime AJAJA. U poeziju se srodenjem i samos- vešću rođenja u opsezima koje sam već opisao, naseljava sveto i nedodir- livo. Upravo prisutnošću svetog i nedodirljivog, poezija doseže prividan unutrašnji mir, za koji grčevito, brzopledo, razapeto i izazovno traganje u lingvizmu ne zna. Poslednja, najskrivenija reč je pokopana pod slojevima svetog koji preuzima ulogu središta i osnove. Pred svetotušu koju pred nas postavlja rođenje, pitanja nisu dozvoljena. Sveto je i upravo zbog toga, što samo raspiruje svoju svetost: reči iznenada postaju teški ornati koji nas vode u ritualnost i ekstatičnost i to tako da u toj ritualnosti i ekstatičnosti više nema erocičnog uživanja (četvrtu pesmu iz ciklusa AJAJA).

Pred svetotušu rođenja je vraćanje temeljnog iskustva, istorijskog preda- nja, estetičke uperenosti u opipljivo i bitno. U njemu se ponavlja sva zago- netna i tajnovito prepletena istina ovog sveta, kroz nju klizi sva istorija od nematerijalne na ovamu. Rođenje ponavlja vaseljenu. U njenu vladaju iste zakonitosti koje upravljaju tokove planete i koje pronalazimo u slojevima poezije. Krik pri rođenju je prvi odjek glasa u gluvoći veseljena, ono je pra- reč, koju označava samo himnična dikcija nekih ciklusa u BULBULU, prvenstveno prvi koji nosi ime AJAJA. U poeziju se srodenjem i samos- vešću rođenja u opsezima koje sam već opisao, naseljava sveto i nedodir- livo. Upravo prisutnošću svetog i nedodirljivog, poezija doseže prividan unutrašnji mir, za koji grčevito, brzopledo, razapeto i izazovno traganje u lingvizmu ne zna. Poslednja, najskrivenija reč je pokopana pod slojevima svetog koji preuzima ulogu središta i osnove. Pred svetotušu koju pred nas postavlja rođenje, pitanja nisu dozvoljena. Sveto je i upravo zbog toga, što samo raspiruje svoju svetost: reči iznenada postaju teški ornati koji nas vode u ritualnost i ekstatičnost i to tako da u toj ritualnosti i ekstatičnosti više nema erocičnog uživanja (četvrtu pesmu iz ciklusa AJAJA).

Pred svetotušu rođenja je vraćanje temeljnog iskustva, istorijskog preda- nja, estetičke uperenosti u opipljivo i bitno. U njemu se ponavlja sva zago- netna i tajnovito prepletena istina ovog sveta, kroz nju klizi sva istorija od nematerijalne na ovamu. Rođenje ponavlja vaseljenu. U njenu vladaju iste zakonitosti koje upravljaju tokove planete i koje pronalazimo u slojevima poezije. Krik pri rođenju je prvi odjek glasa u gluvoći veseljena, ono je pra- reč, koju označava samo himnična dikcija nekih ciklusa u BULBULU, prvenstveno prvi koji nosi ime AJAJA. U poeziju se srodenjem i samos- vešću rođenja u opsezima koje sam već opisao, naseljava sveto i nedodir- livo. Upravo prisutnošću svetog i nedodirljivog, poezija doseže prividan unutrašnji mir, za koji grčevito, brzopledo, razapeto i izazovno traganje u lingvizmu ne zna. Poslednja, najskrivenija reč je pokopana pod slojevima svetog koji preuzima ulogu središta i osnove. Pred svetotušu koju pred nas postavlja rođenje, pitanja nisu dozvoljena. Sveto je i upravo zbog toga, što samo raspiruje svoju svetost: reči iznenada postaju teški ornati koji nas vode u ritualnost i ekstatičnost i to tako da u toj ritualnosti i ekstatičnosti više nema erocičnog uživanja (četvrtu pesmu iz ciklusa AJAJA).

Pred svetotušu rođenja je vraćanje temeljnog iskustva, istorijskog preda- nja, estetičke uperenosti u opipljivo i bitno. U njemu se ponavlja sva zago- netna i tajnovito prepletena istina ovog sveta, kroz nju klizi sva istorija od nematerijalne na ovamu. Rođenje ponavlja vaseljenu. U njenu vladaju iste zakonitosti koje upravljaju tokove planete i koje pronalazimo u slojevima poezije. Krik pri rođenju je prvi odjek glasa u gluvoći veseljena, ono je pra- reč, koju označava samo himnična dikcija nekih ciklusa u BULBULU, prvenstveno prvi koji nosi ime AJAJA. U poeziju se srodenjem i samos- vešću rođenja u opsezima koje sam već opisao, naseljava sveto i nedodir- livo. Upravo prisutnošću svetog i nedodirljivog, poezija doseže prividan unutrašnji mir, za koji grčevito, brzopledo, razapeto i izazovno traganje u lingvizmu ne zna. Poslednja, najskrivenija reč je pokopana pod slojevima svetog koji preuzima ulogu središta i osnove. Pred svetotušu koju pred nas postavlja rođenje, pitanja nisu dozvoljena. Sveto je i upravo zbog toga, što samo raspiruje svoju svetost: reči iznenada postaju teški ornati koji nas vode u ritualnost i ekstatičnost i to tako da u toj ritualnosti i ekstatičnosti više nema erocičnog uživanja (četvrtu pesmu iz ciklusa AJAJA).

Pred svetotušu rođenja je vraćanje temeljnog iskustva, istorijskog preda- nja, estetičke uperenosti u opipljivo i bitno. U njemu se ponavlja sva zago- netna i tajnovito prepletena istina ovog sveta, kroz nju klizi sva istorija od nematerijalne na ovamu. Rođenje ponavlja vaseljenu. U njenu vladaju iste zakonitosti koje upravljaju tokove planete i koje pronalazimo u slojevima poezije. Krik pri rođenju je prvi odjek glasa u gluvoći veseljena, ono je pra- reč, koju označava samo himnična dikcija nekih ciklusa u BULBULU, prvenstveno prvi koji nosi ime AJAJA. U poeziju se srodenjem i samos- vešću rođenja u opsezima koje sam već opisao, naseljava sveto i nedodir- livo. Upravo prisutnošću svetog i nedodirljivog, poezija doseže prividan unutrašnji mir, za koji grčevito, brzopledo, razapeto i izazovno traganje u lingvizmu ne zna. Poslednja, najskrivenija reč je pokopana pod slojevima svetog koji preuzima ulogu središta i osnove. Pred svetotušu koju pred nas postavlja rođenje, pitanja nisu dozvoljena. Sveto je i upravo zbog toga, što samo raspiruje svoju svetost: reči iznenada postaju teški ornati koji nas vode u ritualnost i ekstatičnost i to tako da u toj ritualnosti i ekstatičnosti više nema erocičnog uživanja (četvrtu pesmu iz ciklusa AJAJA).

Pred svetotušu rođenja je vraćanje temeljnog iskustva, istorijskog preda- nja, estetičke uperenosti u opipljivo i bitno. U njemu se ponavlja sva zago- netna i tajnovito prepletena istina ovog sveta, kroz nju klizi sva istorija od nematerijalne na ovamu. Rođenje ponavlja vaseljenu. U njenu vladaju iste zakonitosti koje upravljaju tokove planete i koje pronalazimo u slojevima poezije. Krik pri rođenju je prvi odjek glasa u gluvoći veseljena, ono je pra- reč, koju označava samo himnična dikcija nekih ciklusa u BULBULU, prvenstveno prvi koji nosi ime AJAJA. U poeziju se srodenjem i samos- vešću rođenja u opsezima koje sam već opisao, naseljava sveto i nedodir- livo. Upravo prisutnošću svetog i nedodirljivog, poezija doseže prividan unutrašnji mir, za koji grčevito, brzopledo, razapeto i izazovno traganje u lingvizmu ne zna. Poslednja, najskrivenija reč je pokopana pod slojevima svetog koji preuzima ulogu središta i osnove. Pred svetotušu koju pred nas postavlja rođenje, pitanja nisu dozvoljena. Sveto je i upravo zbog toga, što samo raspiruje svoju svetost: reči iznenada postaju teški ornati koji nas vode u ritualnost i ekstatičnost i to tako da u toj ritualnosti i ekstatičnosti više nema erocičnog uživanja (četvrtu pesmu iz ciklusa AJAJA).

Pred svetotušu rođenja je vraćanje temeljnog iskustva, istorijskog preda- nja, estetičke uperenosti u opipljivo i bitno. U njemu se ponavlja sva zago- netna i tajnovito prepletena istina ovog sveta, kroz nju klizi sva istorija od nematerijalne na ovamu. Rođenje ponavlja vaseljenu. U njenu vladaju iste zakonitosti koje upravljaju tokove planete i koje pronalazimo u slojevima poezije. Krik pri rođenju je prvi odjek glasa u gluvoći veseljena, ono je pra- reč, koju označava samo himnična dikcija nekih ciklusa u BULBULU, prvenstveno prvi koji nosi ime AJAJA. U poeziju se srodenjem i samos- vešću rođenja u opsezima koje sam već opisao, naseljava sveto i nedodir- livo. Upravo prisutnošću svetog i nedodirljivog, poezija doseže prividan unutrašnji mir, za koji grčevito, brzopledo, razapeto i izazovno traganje u lingvizmu ne zna. Poslednja, najskrivenija reč je pokopana pod slojevima svetog koji preuzima ulogu središta i osnove. Pred svetotušu koju pred nas postavlja rođenje, pitanja nisu dozvoljena. Sveto je i upravo zbog toga, što samo raspiruje svoju svetost: reči iznenada postaju teški ornati koji nas vode u ritualnost i ekstatičnost i to tako da u toj ritualnosti i ekstatičnosti više nema erocičnog uživanja (četvrtu pesmu iz ciklusa AJAJA).

Pred svetotušu rođenja je vraćanje temeljnog iskustva, istorijskog preda- nja, estetičke uperenosti u opipljivo i bitno. U njemu se ponavlja sva zago- netna i tajnovito prepletena istina ovog sveta, kroz nju klizi sva istorija od nematerijalne na ovamu. Rođenje ponavlja vaseljenu. U njenu vladaju iste zakonitosti koje upravljaju tokove planete i koje pronalazimo u slojevima poezije.